

Студентски конкурс за превод на българска поезия и проза

Студентският конкурс за превод на българска поезия и проза се провежда за втора поредна година като израз на дълбоката почит към делото на светите братя Кирил и Методий – славянските първоучители и преводачи на свещените книги. Идеята на проекта е да бъдат приобщени младите хора към преводаческото изкуство и да се популяризират съвременни български творци в чешкото литературно пространство. Инициатор на конкурса е д-р Гинка Бакърджиева – лектор по български език към катедра „Южнославянски и балканистични изследвания“ на Карловия университет, Прага. Благодарение на съдействието на д-р Елена Крейчова от Масариковия университет в Бърно и маг. Севдали-

на Велева от Университета в Пардубице, и в тазгодишната надпревара се включиха представители от трите чешки университета, в които се изучава български език. В конкурса взеха участие петнайсет студентки: седем от Карловия университет, три от Масариковия университет и пет от Университета в Пардубице. Някои от участниците бяха предложили преводи и в двете състезателни категории, така че се получи десет преводни варианта на стихотворението „Чувство за бавно изчезване“ на Георги Рупчев и седем – на разказа „Бог на имената“ на Георги Господинов. Всеки един от тях бе обсъден от 5-членното жури, в което освен трите преподавателки по български език се включиха д-р

Марцел Черни (преподавател по българска литература в Карловия университет) и доц. Добромир Григоров (сътрудник в БКИ, Прага). Като най-сполучлив бе отличен поетичният превод на Марцела Зарубова. Първото място в категория „проза“ заслужено зае преводът на Маркета Краевска. Наградите за победителите бяха осигурени от БКИ и бяха връчени от посланика, г-н Лъчезар Петков, на тържеството по случай празника на славянската писменост и българската просвета и култура, което се състоя на 22 май 2014 г. в посолството на Република България, Прага.

Гинка Бакърджиева

МАРЦЕЛА ЗАРУБОВА,

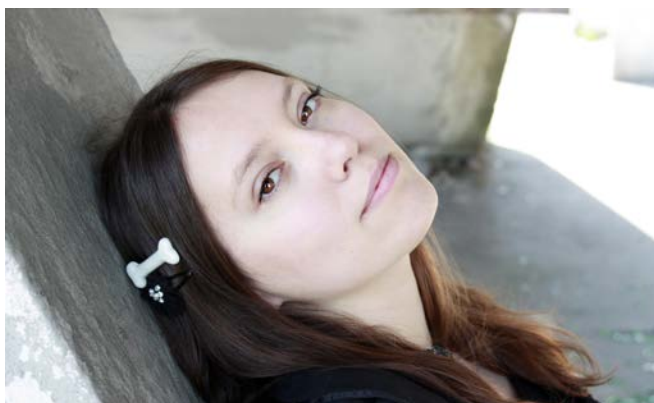
род. 1987 г., Прага (Чехия). В момента завършва магистърската програма по специалностите „Славистика“ и „Сръбски език и литература“ в Масариковия университет в Бърно. Интересите ѝ са насочени към компаративните изследвания на съвременните южнославянски литератури. През летния семестър на 2013 г. посещава лекции по българска литература в Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ в рамките на програма „Еразъм“. Участва в XV национална конференция за студенти и докторанти в Пловдивския университет „П. Хилендарски“ и рефератът ѝ е отличен с първа награда. Понастоящем работи в Чешкия център в София, по чиято инициатива организира Нощ на литературата в девет български града.

Снимка: Яница Радева

МАРКЕТА КРАЕВСКА,

род. 1990 г., Пловдив. Завършва Литературната академия „Йозеф Шкворецки“ в Прага (2012 г.) и успешно защитава бакалавърска степен в специалността „Южнославянски и балканистични изследвания“ (профил „Българистика“) в Карловия университет (2013 г.). В момента продължава образованието си в магистърските програми по българистика и журналистика. Превежда филмите „Барьерата“ и „Срещи с Иречек“ (съвместно с М. Цветкова), както и „Манчестър Юнайтед от Свищов“ (съвместно с Я. Георгиева). През 2014 г. в списание „Плав“ са публикувани нейни преводи на три разказа на Деян Енев.

Снимка: Каролина Кобленова

Георги Рупчев

ЧУВСТВО ЗА БАВНО ИЗЧЕЗВАНЕ

*We are all just prisoners here
of our own device...
„Hotel California“*

Слязохме в бара. Посрещна ни вяло
дансингът като вдовец.
Нямаше никой – ни келнер, ни дявол,
а отгоре се чуваха
гласове.

Магнетофонът, невидим, броеше
нашите и без това броени дни
и примигваха слепи прожектори
с ослепителни
светлини.

Те безшумно се сгромолясваха
в притъмнените огледала.

Като кубчета лед разпиляха се
незащитените ни
тела.

Аз почувствах как изчезваме –
бавно,

всеки на своя стол,
как политаме, как се стопяваме
като подпалени
фигурки от станиол.

Изведнъж ми се стори, че ние сме призраци
с пуловери, с дънки, с палта
и смутено усещане под ризата
изплъзването
на плътта.

В мен се наежваше
далечна
ултразвукова тишина
и гаменски търсех убежище
в твоите колена.

Може и да сме опитни зайци
с програмиран живот и смърт.

Много им здраве на цивилизациите
отвъд.

Аз просто исках да скрия в сянката
притъпените си сетива.

Нека ни мислят за всякакви.

А какви сме? И ние
не знаем това.

Ние танцувахме... С последни сили
обикаляхме дансинга в кръг.

Някъде долу се движеха нашите сухожилия,
кости,
мускули,
стави
и кръв.

Georgi Rupčev

POCIT POMALÉHO MIZENÍ

*We are all just prisoners here
of our own device...
„Hotel California“*

Sešli jsme do baru. Přivítal nás sklesle
taneční parket jako vdovec.
Nikdo tam nebyl – ani vrchní, ani ďábel
a seshora se ozývaly
hlasy.

Magnetofon, neviděn, počítal
naše i beztak počítané dny
a slepé reflektory pomrkávaly
oslepujícími
světly.

Bezhlučně je pohlcovala
do tmy zahalená zrcadla.

Jako kostky ledu se rozstříkla
naše ničím nechráněná
těla.

Pocítil jsem, jak mizíme
každý

na své židli – pomalu,
jak vzletáme, jak se tavíme
podobni vzplálým
figurkám ze staniolu.

Najednou se mi zdálo, že jsme duchové
ve svetrech, v kabátech, v džínách
a s rozpaky jsem pod košilí cítil,
jak mé tělo
vyklouzává.

Uvnitř mě se ježilo
odlehlé
ultrazvukové ticho,
rošťácky jsem hledal útočiště
ve tvých kolenou.

A možná jsme pokusní králíci
s naprogramovaným životem a smrtí.

Má úcta, vzdálené
civilizace!

Já jen chtěl skrýt do stínu
své otupělé smysly.

Ať si o nás,
co chtěj myslí.

Sami nevíme, kdo jsme.

Tančili jsme... Z posledních sil
jsme dokola obíhali parket.

A někde dole se hýbaly naše šlachy,
kosti,
svaly,
klouby
a krev.

Превод: Марцела Зарубова

БОГ НА ИМЕНАТА

Георги Господинов

В оня августовски следобед, когато ми хрумна да го направя, то, кой знае защо, ми изглеждаше нередно и... противоестественно. За свое оправдание мога да кажа, че не бях сам и в известна степен бях предизвикан. Всичко започна от един кротък разговор върху имената с мой приятел, странен тип, който предпочитам да именувам Гаустин, както вече съм го наричал на други места. Седяхме на прохлада в неговата стая с бутилка джин, морето шумеше зад пуснатите щори и духът (по-скоро джинът) на тези следобедни диалози все повече ни замаиваше. От Адам, който именува, през вродената правилност на имената според „Кратил“ на Платон, до явните и тайни етимологии, всичко се омесваше в този разговор, идваха и се отправяха авторитети. В един момент дори се появи баба ми със своето магическо „маат-мат-маат“, както мамеше пчелата майка. Тази селска жена ползваше древно индоевропейско „māt“, за да убеди пчелата майка да се върне в кошера. И всеки път успяваше. Обичам този пример, защото е абсолютно истински и винаги ми е поддръка при спорове от всякакъв характер. Освен това изпитвам скрита гордост и явна тъга, че баба ми ще да е била последният човек наоколо, упражнявал говоримо индоевропейски, а аз така и не успях да я разпитам добре, докато беше жива.

Разговорът ни за имената постепенно набираше скорост и страст. Възникна спор около това кое е най-голямото име. Най-мощното, най-разпространеното, най-изговаряното. Решихме всеки да си намисли тайно по едно име, да се обзаложим и после да проверим къде, къде... в Гугъл, разбира се. Теглихме жребий кой да бъде първи. Никога не съм бил любимец на Тюхе, така че приех с примирение правото на първи опит за Гаустин. Той отвори малкия си син лаптоп, с който никога не се разделяше, влезе в Гугъл, постоя няколко секунди, все едно се колебаеше кое точно име да избере... Три кратки почуквания с показалец,

Enter, и онази тънка усмивка, с която сякаш се извинява за превъзходството си. Бог, по-точно God. По дяволите, тоест Боже, тази буквена света троица се въртеше и в моята глава. Не се иска Бог знае каква мъдрост да се досетиш, че това ще бъде най-плодовитото име. (Ето, дотук четири пъти ми се яви.)

Както и да е, в Гугъл Бог се яви точно 611 000 000 пъти, словом шестстотин и единнайсет милиона. В оня момент не знаех дали това е много, или малко. Кое число е достатъчно голямо или достатъчно малко, когато става дума за Бог? Гугъл просто броеше, хладно и методично калкулираше наличното. Да преброиш Бог, да хвърлиш Мрежата за него, все пак си беше светотатство. В онзи клонящ към залез следобед Гаустин и аз си давахме сметка за това. Ти си наред, стресна ме гласът на Гаустин. Когато е нервен, почти вика. Излишно е да казвам, че разбирах предварителната обреченост на моя ход. Кое име ще надмогне над Божието? Грехота е дори да си го помислиш. Но явно грехът на този следобед се съгъставаше, подсилен от синкавия дим на цигарите ни. И този лек мирис на сярата от кибритените клечки.

Гугъл чакаше като пес, с полуотворена морда, както ми се стори тогава, за да хвърля името, чиито кокали щеше да струпа пред мен. И точно в този момент, дяволът ме е бутнал, сигурен съм, ми хрумна да хвърля в тази паст едно име. Google. Да пуснеш търсачката да търси себе си, е най-малкото нередно и противоестественно, както казах в началото. То е като да накараш змия да ухапе опашката си, котка да лови сянката си, да пуснеш куче по собствените му следи. Природата не прощава подобни неща. Натискайки Enter, очаквах небесносиният екран пред и над нас да се разцепят през средата, с един безмилостен апокалиптичен Shutting down. И светът да се рестартира. Нищо не се разцепи, нито гръмна. На Гугъл му бяха нужни обидно кратките 0,09 секунди и това нарцистично... не върви да кажа копеле, с тези двама

бащи..., това нарцистично животното изплю без свян 2 810 000 000 пъти своето собствено име. Това ли беше новият Бог на имената? Гаустин не можеше да повярва на очите си. Сигурната допреди малко победа в облога му се изплъзваше с лекота. Със същата – да кажа ли „непоносима“ – лекота, с която Гугъл беше победил Бог. За стотни от секундата. Без битка, без апокалипсис, без сътресение. Седяхме вцепенени с Гаустин в чезнещия безследно августовски следобед и все по-ясно разбирахме, че нищо в този свят на имена вече няма да е същото. А ние и двамата бяхме от губещата страна на облога.

П. П.

Разбира се, тези числа съответстват на времето, когато историята е писана. Проверявам сега в Гугъл и виждам, че числата вече са различни. Когато четете това, сигурно ще бъдат съвсем други. Но съотношението на практика се запазва.

П. П. П., който внезапно променя нещата

Докато преглеждах отново тази история, изведнъж видях слепотата (оксиморонът е верен), обзела ни онзи следобед. Брояхме Бог в един тесен християнски свят, загърбили всички останали светове. Гаустин вече го няма, но реших, че ще е справедливо да направя още едно преброяване. Писах на една приятелка, експерт в арабистиката и исляма, с молба да направи замерванията. Прилагам данните от писмото ѝ.

Аллах се появи за 0,33 секунди цели 1 340 000 000 (1 милиард и 340 милиона) пъти. Гугъл, което на арабски може да звучи и като джуджал, се явява преко сили около 44 000 000 (44 милиона) пъти. Видно е от резултата, че Аллаху Акбар!

Видно е от резултата, че битката между гугълите, джуджалите и боговете е с променлив успех, а аз не знам на чия страна съм. Гаустин, който говори с Гугъл и с Господ, сега сигурно се смее отнякъде.

BŮH JMEN

Georgi Gospodinov

Když mě to jednoho srpnového odpoledne napadlo udělat, kdoví proč mi to přišlo jaksi nesprávné... a nepřírozené. Na svou obranu musím říct, že jsem nebyl sám a do jisté míry jsem byl vyprovokován. Všechno to začalo jedním poklidným rozhovorem o jménech s mým přítelem, zvláštní typ, budu mu říkat Gaustin, jelikož jsem jej tak nazýval i jinde. Seděli jsme v chládku v jeho pokoji s lahví džinu, moře šumělo za staženými roletami a duch (nebo spíše džin) těchto odpoledních dialogů nás omamoval. Od Adama, který pojmenovával, přes vrozenou zákonitost jmen podle Platónova Kratyly, po zřejmé i tajné etymologie, všechno se prolínalo v tomto rozhovoru, autority přicházely a odcházely. V jednu chvíli se dokonce objevila i má babička se svým magickým „maat-mat-maat“, mámením včelí matky. Tato prostá vesničanka používala staré indoevropské „māt“, aby včelí matku přesvědčila k návratu do úlu. A pokaždé uspěla. Rád používám tento příklad, protože je naprosto pravdivý a mám ho vždy při ruce během sporů jakéhokoliv druhu. Kromě toho ve skrytu duše pociťuji zjevnou hrdost i smutek z toho, že moje babička byla posledním člověkem v okolí schopným mluvit plynule indoevropsky, a já se jí na to nestihl zeptat, dokud ještě byla naživu.

Rozhovor o jménech rychle nabíral obrátka a vyvolával stále větší vášně. Vznikl spor ohledně toho, které jméno je nejvýznamnější. Nejmocnější, nejrozšířenější, nejvyslovovanější. Rozhodli jsme, že se vsadíme, každý si v duchu vybaví jedno jméno a pak ho vyhledáme... kde... kde... no na Googlu, samozřejmě. Losovali jsme, kdo to vyzkouší jako první. Nikdy jsem nebyl oblíbencem Týché, a tak jsem se umírněně spokojil s Gaustinovým právem prvního pokusu. Otevřel svůj malý modrý notebook, od kterého se nikdy neodlučoval, šel na stránku Googlu, na několik sekund se zarazil, jako by si nebyl jistý, které jméno vybrat... Tři krátké úhozy ukazováčkem, Enter a onen lehký úsměv, kterým

jako by se omlouval za svou dokonalost. Bůh, přesněji God. K čertu, tedy probůh, tato třípísmenná svatá Trojice se míhala i v mé mysli. Není potřeba bůhví jaké moudrosti, aby člověku došlo, že tohle jméno bude neplodnější. (Vidíte, jen doposud se mi tu objevilo čtyřikrát).

Nicméně, na Googlu se Bůh objevil přesně 611 000 000krát, slovy šest set jedenáct milionůkrát. V tu chvíli jsem nevěděl, jestli je to hodně, nebo málo. Jaké číslo je dostatečně vysoké, nebo nízké, když se jedná o Boha? Google prostě počítal, chladně a metodicky kalkuloval zjevné. Spočítat Boha, hodit na něj Síť, přece jen to byla svatokrádež. Onoho odpoledne, které se již klonilo ke konci, jsme si to s Gaustinem plně uvědomovali. Jsi na řadě, vylekal mě Gaustinův hlas. Když je nervózní, skoro křičí. Je zbytečné říkat, že jsem si byl dopředu vědom neúspěchu svého dalšího kroku. Které jméno překoná to Boží? Vždyť je hřích nad tím jenom přemýšlet. Ale hřích onoho odpoledne očividně sílil, zřejmě povzbuzený modravým dýmem z našich cigaret. A tou lehkou vůní síry ze zápalek.

Tenkrát mi přišlo, že Google čeká jako pes, s polorozevřenou tlamou, abych po něm hodil jméno, jehož kosti přede mne má složit. A přesně v tu chvíli, nepochybuji o tom, že mě popostrčil ďábel, jsem dostal nápad hodit do toho chřtánu jedno jméno. Google. Nechat vyhledávač vyhledávat sám sebe, je to trochu nesprávné a nepřírozené, jak jsem řekl na začátku. Je to jako přinutit hada požírat svůj vlastní ocas, kočku honit svůj stín, jako nechat psa sledovat vlastní stopu. Příroda podobné věci nepromíjí. Když jsem mačkal Enter, očekával jsem, že se nebesky modrá obrazovka před i nad námi rozpůlí s nelítostným apokalyptickým Shutting Down. A svět se restartuje.

Nic se nerozpůlilo, nic nezahřmělo. Google potřeboval jen 9 urážlivě krátkých setin sekundy, aby tento narcistický... nemůžu říct bastard, když má dva otce... toto narcistické zvíře vyplivlo naprosto beze studu 2

810 000 000krát své vlastní jméno. Toto tedy byl nový bůh jmen? Gaustin nemohl uvěřit svým očím. Ještě před okamžikem jistá výhra mu s lehkostí proklouzávala mezi prsty. S tou samou lehkostí, můžeme říct s „nesnesitelnou“ lehkostí, s jakou Google zvítězil nad Bohem. Během setin vteřiny. Bez boje, bez apokalypsy, bez otřesu.

Seděli jsme s Gaustinem celí strnulí v odcházejícím srpnovém odpoledni a bylo nám stále jasnější, že nic v tomto světě jmen už nebude stejné. A že jsme oba byli na straně poražených.

P. S.

Tato čísla samozřejmě odpovídají době, kdy byla tato historka zapsána. Když to teď na Googlu ověřuji, zjistil jsem, že jsou čísla rozdílná. A až to budete číst vy, určitě budou jiná úplně. Ale poměr zůstává zachován.

P. P. S., **které náhle všechno mění**

Když jsem si opět procházel tuto historku, najednou jsem uviděl, jaké zaslepení (oxymoron je na místě) nás zachvátilo onoho odpoledne. Snažili jsme se spočítat Boha v ohraničeném křesťanském světě a otočili jsme se zády ke všem ostatním světům. Gaustin už není mezi námi, ale rozhodl jsem se, že by bylo spravedlivé udělat ještě jeden přepočít. Napsal jsem jedné přítelkyni, expertce přes arabistiku a islám, s prosbou, aby udělala měření. Přikládám data z jejího dopisu.

Alláh se za 0,33 sekund objevil 1 340 000 000 (1 miliarda a 340 milionů) krát. Google, což arabsky zní trochu jako džúdzl, se objevil sotva 44 000 000 (44 milionů) krát. Z výsledku je vidět, že Alláhu Akbar!

Z výsledku je vidět, že bitva mezi googly, džúdzly a bohy má proměnlivé výsledky a já nevím, na čí straně stojím. Gaustin, který mluví jak s Googlem, tak s Bohem, se mi teď určitě odněkud směje.

Превод: **Маркета Краевска**